

Perfin N.T. van Nicolaas Tetterode

(Door Ton van Schijndel; uit: Perfinpost nr. 108, februari 2014)

Er is een briefkaart opgedoken met de perfin N.T. Volgens de afzender staan die initialen voor N. Tetterode, gevestigd aan de Bloemgracht 136 in Amsterdam (zie afb. 1). Reden voor een zoektocht op internet om te kijken wie deze N. Tetterode was en wat voor bedrijf hij runde. Het blijkt dat het om de koopman Nicolaas Tetterode gaat.

Afb. 1: briefkaart met de perfin N.T., gedateerd 8 juli 1886

Het tarief voor briefkaarten naar Frankrijk was destijds 5 cent, daarom is een 2½-centzegel bijgeplakt. Deze zegel is ook geperforeerd met N.T..

De kaart is verzonden op 8 juli 1886 van Amsterdam naar Neudorf in de Elzas, Frankrijk. Het is de vroegst bekende datum van gebruik van een briefkaart G23 met perfin.

Nicolaas Tetterode

Nicolaas Tetterode (zie afb. 2) werd geboren in Amsterdam op 19 mei 1816. Al snel blijkt dat hij een handelsgeest heeft. Hij maakt een paar reizen - zelfs naar Nederlands Oost-Indië - om te kijken wat er in de wereld te koop is. Eenmaal terug in Nederland besluit hij zich in de buurt van Rotterdam als handelaar te vestigen. Samen met de heer Pieter Kooy zette hij aan de Jaffakade in Kralingen een bedrijf op die stokvis en levertraan invoerde.

Afb.2: Nicolaas Tetterode

Lettergieterij N. Tetterode

Zijn neef Paulus uit Breda maakte Nicolaas opmerkzaam op de boekhandel en uitgeverij Broese & Co. in zijn woonplaats. Aan dat bedrijf was een lettergieterij verbonden en daar wilde men afstand van doen. Hij wist niets van lettergieten, maar vond het een 'belangwekkende zaak.' Nicolaas besluit de gok te wagen: hij neemt de lettergieterij in 1851 over en verplaatst die naar Kralingen. Al spoedig is duidelijk dat Tetterode goed gegokt heeft: de zaken lopen beter dan verwacht. Beetje bij beetje breidt hij de zaak uit. Na vijf jaar neemt hij de Amsterdamse lettergieterij over van De Passe en Menne aan de Bloemgracht. Vervolgens brengt hij het Rotterdamse bedrijf naar Amsterdam over. Nicolaas gaat met zijn neef Nicolaas Janszoon Tetterode als medefirmant verder met de 'Lettergieterij N. Tetterode' aan de Bloemgracht (zie afb. 3). Het bedrijf heeft dan inmiddels zeventig man in dienst.

Afb. 3: Het pand aan de Bloemgracht 136 in Amsterdam

Grafische machinehandel

Nicolaas ziet meer mogelijkheden voor uitbreiding. Met zijn neef Nicolaas begon hij in februari 1866 een loodas-branderij, een handel in letters en in oude- en nieuwe drukpersen en alles wat een drukkerij verder maar nodig heeft. De officiële naam luidt: 'N. Tetterode.' Die machinehandel is een tamelijk nieuw fenomeen; voor die tijd kopen de drukkerijen hun machines rechtstreeks van de fabriek.

Sociaal

Nicolaas Tetterode is niet alleen een initiatiefrijk, maar ook een sociaal bewogen man. In 1866 wordt hij lid van de gemeenteraad. In zijn kwaliteit van voorzitter van de Maatschappij voor den Werkenden Stand schenkt hij bijzondere aandacht aan het ambachtsonderwijs en aan de huisvesting van jongeren. In 1861 sticht de Maatschappij de eerste ambachtsschool, in 1866 beginnen voordrachtsavonden voor de ontwikkeling van arbeiders. Mede dank zij zijn inspanning werd in 1880 een begin gemaakt met de inrichting van openbare speeltuinen te Amsterdam.

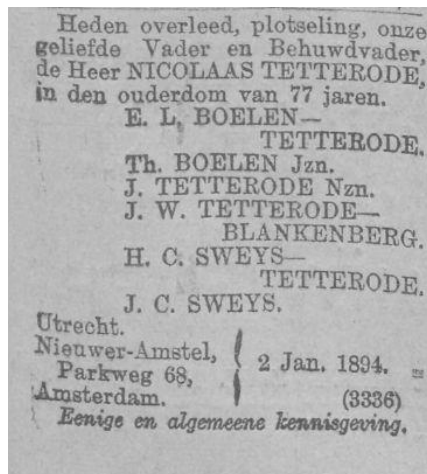
Staking

Toch is niet alles koek en ei: in september 1890 breekt een staking uit onder het fabriekspersoneel. Door 23 man wordt het werk neergelegd. De zaak escaleert en de stakers krijgen uiteindelijk ontslag. Door de onterechte beschuldigingen die hij moest aanhoren voelde hij zich erg teleurgesteld in de mensen waarmee hij zo lang had samengewerkt. Daarom vond hij de tijd rijp zich uit de zaken terug te trekken. Hij was toen al 75 jaar oud en hij gaf de leiding over aan zijn zoon Jan. Vanaf 10 maart 1892 is het bedrijf een naamloze vennootschap, waarvan de naam luidt 'Lettergieterij 'Amsterdam', voorheen N. Tetterode' (zie afb. 4).

Afb. 4: 'Lettergieterij Amsterdam, voorheen N. Tetterode' aan de Da Costakade in Amsterdam

Nadat hij zich uit het bedrijf had teruggetrokken restten hem nog enkele jaren. In 1894 is hij overleden (zie afb. 5).

Afb. 5: overlijdensadvertentie uit *Het Nieuws van den Dag*, januari 1894.

Tetterodes lettergieterij ontwikkelde zich tot één van de belangrijkste ondernemingen op dit gebied in Nederland en later ook wereldwijd. In 1963 fuseerde het inmiddels hernoemde bedrijf Lettergieterij en machinehandel v/h N. Tetterode-Nederland BV met papiergroothandel Bühmann. Na diverse overnames en naamswijzigingen (Bühmann-Tetterode, BT, KNP BT, Bühmann) heette het gehele concern sinds 2007 Corporate Express. In 2008 werd Corporate Express overgenomen door Staples. De grafische werkzaamheden werden weer voortgezet onder de naam Tetterode. In 2011 werd het pand in Amsterdam verkocht en verhuisde de onderneming naar Almere. In 2011 werd er besloten om samen te gaan met de Belgische zuster Plantin.

Met dank aan PCN-lid Niko Hazelhoff voor de melding van de vondst van de briefkaart met de perfin N.T. en Jan Verhoeven voor zijn advies.

Bronnen:

- Website www.tetterode.nl/tn/Onze-historie
- Krantenarchief Koninklijke Bibliotheek Den Haag
- www.marceltettero.nl/home/lettergieterij.html